

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

газета політична, економічна і літературна

Умови передплати. З приставкою і пересилкою: на рік 4 карб., на 1/2 року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 міс. 50 коп. За кордон: на рік 9 карб. На пів року 4 карб. 50 коп. За зміну адреси 30 коп.

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ

Рік перший.

Од редакції: Читаючи нашу газету, треба вимовляти

є—як йе, и—як ы.

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу Редакція може скорочувати і змінити статі; більші статі, до друку негодячі, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам із коштом, а дрібні замітки й дописи одразу зникають.

Умови друкування оповісток: За рядок попереднього тексту, або за його місце платиться: за перший раз 40 коп., за другий 20 коп.

За рядок після тексту за перший раз 20 коп за другий 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз

Телефон № 1458

Приймається передплата НА ДРУГЕ ПІВРІЧЧА на політичну, економічну і літературну газету

„ГРОМАДСЬКА ДУМКА“ і на літературно-науковий місячник „НОВА ГРОМАДА“.

Ціна з пересилкою до кінця року:

НА ГАЗЕТУ 2 карбованці,

НА МІСЯЧНИК 3 карбованці.

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Михайлівська ул., ч. 10. Телефон № 1458.

Передплачувати і купувати на роздріб ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ, окрім контори (Михайлівська, 10), можна ще по сих місцях:

- У Києві, в книгарні „Кієвської Старини“, Безаківська ул., ч. 14.
- У Лубнях у Миколи Кохановського.
- У Ніжині в книгарні п-ні Чекмарьової.
- В Одесі у Олександра Коровиченка, Ніжинська ул., ч. 52, пом. 23.
- У Львові (Галичина) в книгарні Наукового товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

У ЛУБНЯХ

приймається передплата, оповістки і продається на роздріб газета „ГРОМАДСЬКА ДУМКА“ та місячник „НОВА ГРОМАДА“ у Миколи Кохановського.

П'єси з репертуару оркестра Р. Буллеріана для фортепіано на 2 руки:

- Воячек Єврейська мелодія 40 коп.
- Інтермеццо 50 коп.
- Маленький вальс 50 коп.

набувати в головному депо музичних струментів та нот

Г. І. ПІНДРЖИШЕК,

у Києві, Хрещатик, № 58.

Київ, 13-го липня, 1906 року.

Дарема. Широко рознесли га-погроза. аети звістку, що дві су-сідні держави, Австрія та Германія обіцяли російському урядові поміч, як би в Росії скоїлось узуровене повстання. Звістка ця zapewне не правдива, але незвичайно харак-терна. Не що давно російський уряд запевнював усіх, що „смути“ в державі чинять невеличкий гурток „кромольників“, а тепер оче-видячки прихильники старого ладу вже навіть не певні, чи вистачить проти цього „невеличкого гуртка“ власних сил. Одже ж вони за до-помогою усякого сорту літератур-них наймитів намагаються навести народ на думку, що на случай ре-волюції до російських внутрішніх справ вмішаються також чужоземні держави. Одначе під натиском гер-манських і австрійських урядових газет російський уряд (прави-тельство) устами телеграфного агенства мусило зрікатись усього того, що набрехала потайно-офі-ціальна газета „Россія“. Але й без запевнень агенства для всіх, хто добре знає державно-громадські справи в Австро-Угорщині та Ні-меччині, ясно, що уряди цих дер-жав не так то легко можуть вмі-шатись до російських справ, хоч би їм навіть того й бажалося. Як у Германії, так і в Австро-Угор-ській імперії уряд ніколи не нава-житься на такий незвичайний безбез-печний крок. Для цього треба мати за собою народні ради, які ледве чи зго-дяться на вчинок, що погрожує за-галляно-європейською війною, а може й загально-європейською революці-єю. Аджеж Франція, що таку силу грошей російському урядові про-ти австро-германського встривання. Вона не бажає ніяких втрат для Росії, бо втрача довжника, це за-разом шкода позичальника Фран-цію піддержити Англія, яка вже тепер з великим невдоволенням дивиться на зріст германської мо-гутності і намагається до спілки проти Німеччини притягти Росію. Далі не треба забувати, що, відко-ли почавсь визвольний рух в Росії, західно-європейський зоргані-зований пролетаріят вже не раз,

висловлював свої симпатії до рос-сійського революційного руху. По газетах заграничних вже не раз писалося, що робітники західної Європи ніколи не допустять, щоб яка небудь європейська держава авернула свою узуровену силу про-ти російського народу.

Коли б однаке, хоч ми і не йме-мо тому віри, сусідні держави, не вважаючи ні на що, змовилися і зайняли своїм військом пограничні володіння Росії, себ-то Україну і Польщу, то і в такому разі це не помогло б, а навпаки, викликало б ще більше пролиття крові. Зга-даймо велику французьку револю-цію. І в той час проти революцій-ної Франції німецькі правителі, ще тоді самодержавні, двинули свої полки. Але французський народ, що звалив старий лад у своїй краї-ні, розбив і вигнав з французької землі усі чужоземні армії.

Невжеж за наших часів на про-тилежному боці Європи історія має повторитись?

Чи треба позичати, щоб голод-них годувати?

Коли в Державній Думі піднято було питання про запомогою голодним селянам, то міністри говорили, що казна не має для цього грошей, а що треба, мовляв, зробити позичку. Але Дума Державна рішуче повстала тоді проти позички й наказала міністрам, щоб вони переглянули державний рос-пис видатків на 1906 рік, щоб помешкали де-які видатки, а де-які й цілком скасували і таким чином скла-ли потрібну суму за-дня допомоги голодним. Одначе міністри дово спере-чалися з Думою й казали, що роспис видатків так складено, що увірвати з його нема чого.

Та чи правду казали міністри? Ось гляньмо, яку низку подають часописи таких видатків, заведених у роспис, що показують, як міністри безоглядно марно тратять гроші, що збирають з народу. В державному обрахункові видатків на 1906 рік зазначено, що казна має дати:

- 1) На видання добродійного збірника 10.000 карб.
- 2) Комітетові, що піклується про російський иконопис 42.500 карб.
- 3) На поліпшення частинх маєтків

князя Мингрельського 50.000 карб.
4) Принцесі Мюрат що-року по 36.000 карб.

5) Гречеському королевичу нагоро-ди за те, що встановив мито (пошлину) на коринку 100.000 карб.

6) На поліпшення церковно-будів-ничого фонду 25.000 карб.

7) На пам'ятник про Севастополь що-року по 55.000 карб.

8) Удержування канцелярії окремо-го комітету Далекого Сходу 100.500 карб.

9) Дворянству допомоги 300.000 карб.

10) На храм Воскресенія Христо-вого 345.303 карб.

11) Відомству інститудії Імператри-ці Марії 4.148.319 карб.

12) Докча генерала Анненкова для виплати боргу по маєткові батька що-року на протязі 10 год по 5495 карб. 50 коп. (Ще той генерал Аннен-ков, що в 1893 році завідував гро-мадськими роботами і заміщє казен-них грошей, що були у його на ру-ках 1.900.000 карб., повернув у казну 56 карб. 26 коп., а коли будувалося новоросійсько-сухумське шосе у його випарилось тоді не відомо куди 1 мля. 630.000 карб.

13) Добродійним установам 377.531 карб.

14) Побільшення охорони 200.000 карб.

15) Гельсінгфорському театрові 12.750 карб.

16) Бувшому правителю канцелярії московського генерал-губернатора Істо-мину, що полчав на службі жалуван-ня тільки 7000 карб., що-року вида-вати пенсії 11.500 карб. і т. д. і т. д. Невідомо, чи переглядатиметься роспис тепер, коли Дума роспущена, та чи буде скасовано оці видатки, що ми навели тоді, коли складатиметься обрахунок державних доходів та ви-датків на рік 1907. А обрахунок той, як і попередю, складатиметься без Думи Державної, бо її буде скликано тільки в лютому того року.

Гр. С.—ній.

Політичні засланці голодують.

З початку цього року, коли міні-стерство внутрішніх справ почало переслідувати членів крестянської заля-но-дорожної і вищих сніжок, а також під час виборів до Державної Думи, тисячі людей було розвізано по да-леких місцях Європейської Росії й Сибіру. Як широко міністерство прак-тичвало в ці часи адміністративне засланця, видно вже з того, що не раз місцеві губернатори (напр., архан-гельський, вологодський) прохали мі-ністерство припинити на який час засланця, бо не було вже місця для засланців. Вислали людей в ад-міністративнім порядкє, тоб-то без суду над ними і навіть найбільше в таких випадках, коли суд виправду-вав або й зовсім зрікався обвинувачу-вати в якому б не було злочинстві. Як заявив недавно в Державній Думі тов. міністра внутр. справ. Макаров, вислали людей, що не обвинувачу-валися ні в якому злочинстві, а просто були, на думку поліції, небезпечні для „общественного спокойствия“. До „небезпечних людей“ адміністрація за-лічувала, кого бажала. І справді біль-шість засланців зовсім не революціо-нери і не злочинці. Під час виборів адміністрація, наприклад, і заслала ні в чому невинних людей за те тільки, що вони були кандидатами в члени Державної Думи.

І от таких і подібних до них лю-дей одірвано від сем'ї, од свого діла і заслано в далекі чужі країни на 2, 3, 5 років страждати душею й тілом і нарешті зазнати навіть голодної смерті... Смерть з голоду—це не ви-гадка, а суцзя правда! Засланцям „привилегированим“ дають з казни по 6 карб. на місяць, а всім иншим по 1 карб. 50 коп. Нема чого й ка-зати, що на ці гроші прожити в чу-жій країні не можна. Що до „привил-егированих“ засланців, то в дав-ніші часи, коли їх було не багато, вони могли ще добути де-що інтелі-

гентною працею,—учителюючи або писарством. Всім иншим засланцям, що не мали помочи з дому або від громадянства, приходилося й тоді дуже трудно. Тепер же, коли по го-родах і селах далеких країн нагнано силу засланців, скрутно приходиться як інтелігентам, так і простим робо-чим людям. Ні ті, ні другі не можуть сподіватися на якийсь сталий заробі-ток; що ж до запомого громадян-ства, то й на неї надії мало, бо про засланців, за своїм клопотом, забу-вають свої люди, що знають і співчу-вають їм.

Як живеться засланцям в далеких країнах, які вони муки терплять,—про це громадянство довідується тільки з випадкових коротеньких звісток, що попадають в газети. Але й від таких звісток стає моторошно... „В північній частині тобольської губернії (в Си-біру) політичних засланців більш 800 чоловік. Про їхню бідування ось що пише до міністра внутрішніх справ тобольський губернатор: „В деревні Кошельовій, курганського повіту, полі-тичні, в числі 20 чолов., одержуючи всього по 1 карб. 50 к. на місяць, мусять ставати за наймитів у місцевіх глитаїв за харчю що. Одно меш-канця коштує 1 карб. 20 к. на місяць“ („Мысль“ ч. 13). В другому числі тієї ж газети читаємо: „В тоболь-ському повіті є 450 політичних за-сланців; з них до „привилегирован-ных“ залічено всього 50 чол., решта одержує по 1 карб. 50 к. що-місяця. Нужда страшенна На прохання гу-бернатора—побільшити утримання—одмовлено. Не видають грошей на-віть на одягу. Засланці з голоду ті-кають; їх ловлять і знову заслають в сибірські тундари. Становище тяжке й безбезпечне: засланців чекає голодна смерть, бо прожити на 1 карб. 50 к. цілий місяць не можна“.

Звичайні людині почуття проте-стують проти таких умовин життя навіть справжніх злочинців, а тут мучаться люди, що, як визнає само ж міністерство, ніякого злочинства не зробили і винувати тільки в тому, що здалися „неблагонадежними“ якомусь п'яному урядникові чи стражникові.

Міністри добре знають, що вони позаслали невинних, а також їм ві-домі всі муки й страждання, що тер-плять засланці. Навіщо ж це робить-ся? Невже ж уряд намірився таким способом винищити „неблагонадеж-ных“? Поки була Дума, була надія, що засланців вернуть. Тепер Думи немає, і засланцям треба допомогти, щоб не дати їм принаймні вмерти з голоду... А. Я.

3 газет та журналів.

Хоч як короткий час—півроку, а проте в наш часи де-хто то й може похвалятися, що ото я перебув тих півроку, от як, наприклад, газета.

Задала півріччя істнування своєї газети і редакція „Рідного Краю“. Коротко згадавши про свій „юбилей“, газета зараз повертає думку читачів до той справи, який має служити украї-нське слово:

„Багато грошей, податків дає Україна на ріжні потреби, на народно освіту... Але ж ні одна копійка з їх за останні 100—150 років не йшла на розвій національних ду-ховних сил українського народу.“

Скрізь, починаючи від нижчої школи, до університету, суау—скрізь на ці гроші за-водилась тільки російська освіта, тільки російський уряд і инше.

Пору з цим суворі цензурні заборони, відомий наказ 1876 року—цілком зупинили розвій української літератури, українського слова... Серед таких обставин життя приходилось розгортати національним силам народу. Але ж сили ті живуть в народі. На грунті загально-люської свободи, коли за кожним чоловіком, тим більш за цілим народом, признано право вільного й широкого роз-вою—ці сили виявлять себе, розгорнуться на користь усієї людности.

Українські часописи повинні теж взяти на себе цю частину тієї роботи. Вони повин-ні допомогти добути вільне життя, розгор-нути національні сили народу, виробити самосвідомість.

Коли наша часопис, стоячи на обороні прав усього українського народу, усіх по-кирджених і безправних хоч трішки допо-може розвою цих сил, ми скажемо: робота не пішла марно. Хай „Р. К.“ з'єднає до ку-

пи усіх, хто пеклується про той розвій... Це буде тоді, коли наші читачі дивити-муться на українські часописи, на „Р. К.“, як на близьку їм, дорогу справу.

3 польських газет.

„Słowo“ помістило розмову свого кореспондента з одним з членів поль-ського кола, Парчевським. Розмова ця дуже характерна: вона вказує, як див-ляться польські націоналісти на авто-номію Литви, Білорусії й України.

— Як ви дивитесь на автономію литовсько-українських країн,—спитав Парчевського кореспондент „Słowa“.

— Як коло на по справу подивляється? — Бачите,—одповідь посод,—це пи-тання дуже залутане і важке до роз'язання, як я вам зараз поясню.

Ми принципіальні противники авто-номії „окраїн“ (курсив наш. Ред.) і ось через що. Поперед усього поль-ського люду в цих країнах дуже не багато. Як буде автономія, то місцева людність поглине поляків. Одже ж через це ми постановили не добива-тися автономії для цих провінцій, що звуться у росіян західними, але до-биватись тільки рівних прав для всіх національностей, а поперед усього рівноправности школи. Автономія Лит-ви і України—це поражка польської національности. Тоді з нами зробили б так, як думають зробити в волинсь-кими послима, що безумовно будуть примушені покинути Думу.

Ця розмова велась за три дні до роспуску Думи. Тепер, розуміється, становище польського кола вже не має ніякої ваги, але погляди, вислов-лені Парчевським, добре показують, чого можна сподіватись од польських націонал-демократів, якої помочи чека-ти в справі, що повинна бути спіль-ною для усіх пригноблених націй.

3 російського життя.

Сильни витрачається на поліцію? Часописи подають цікані цифри, скіль-ки витрачалось на поліцію за остан-ні два роки.

По обрахункові на рік 1905 удер-жування поліції коштувало народові:

- а) на городські повітові та окружні поліцейські управління 19224000 карб.
- б) на поліцейських стражників 4394000 карб.
- в) на закавказьку поліцію 2360000 карб.
- г) на в'язників 1750000 карб.

Всього ж 27280000 карб.

По обрахункові на рік 1906 на ту ж саму потребу призначено вже 48908000 карб., тоб-то більше проти того року на 21180000 карб.

Опріч того в обрахункові на цей рік визначено ще 3431075 карб. мі-ністрові внутрішніх справ на секрет-ні видатки; в цих грошах він не повинен нікому давати одчоту, куди він їх витратить. (Петерб. Газета).

— Злий геній. Побідоносцев можна б назвати злим генієм російської кон-ституції. Як в 1881 році він одрадив Олександрові III давати конституцію, так і тепер, як переказують газети, він гаряче настоював на тому, що Думу треба роспустити. Побідоносцев п'їхав навіть сам в Петергоф. Але там все вагалось. Коли ось з Берли-ну прислали якусь телеграму, яка рішуче повернула справу на бік Побідоносцева. Він в своїй записці каже: 1) Дума настроє народ проти уряду, обіцяючи народові те, чого не можна здійснити, і гостро критикуючи урядові вчинки; 2) своїми запитаннями Дума не дає урядові вжити енергіч-них засобів, щоб приборкати револю-ційний рух; 3) промови Думи—то ре-волюційна пропаганда; 4) шкідливий вплив і роспад не минув навіть в Державну Раду, витворивши і там опозицію.

8-го юлія вранці радилась вже про рос-пуск. Трепов, який раніш протесту-вав проти роспуску, нарешті згодився

*) „Окраїнами“ (Kresy) поляки називають не польські краї, які раніше належали до Польщі. (Ред.)

з Пободоносцевим. Він сказав: „і без Думи уряд може провестися більш ліберальний лад, ніж з Думою. Постановили оповістити селянам, що їх потреби будуть задоволені. Ці установили негайно видати закон про рівноправність.“

Гореміакин протестував проти роспуска і заявив, що виходить в одставку. Коковцев також протестував. Міністри розійшлися о першій годині вночі.

Століпін, згожуючися бути головою кабінету міністрів, поставив умовою, щоб в Петербурзі й петербургській губернії заведено було надзвичайну охорону. Разом з тим Століпін обіцяв не приборкувати печати.

Вступивши в нові обов'язки, Століпін розіслав скрізь циркуляри, що незайманістю депутатів до Думи кінець, що депутати тепер звичайні люди.

Газети кажуть, що маніфест писав Століпін, який доводив, що Дума загрожувала царевій династії.

Новий лад вже дає себе знати. В помешканні членів трудової групи Теслі й Онніка поліція зробила трус. Так само хотіли арештувати й колишнього редактора „Мисли“, депутата Соломка, але його не знайшли.

Настрій по Росії. Як видно з телеграм газети „Рячь“, настрої по Росії не дуже багаторий, хоч не всюди. В Тулі страшні арешти і трус; в Балаклаві звістка про роспуск Думи викликала велике хвилювання. Багато тікає за кордон. В Курську настрої пригнічені; в Ярославлі так само, по городу роз'їзять патрулі. В Лодзі настрої серед торговців пригнічені.

В багатьох поволжських городах були демонстрації. У Владикавказі по окраїнах города збираються тисячні мітинги. Так само й у Кронштадті люди збурились. Туди послано два полки.

Зміни в міністерстві. Століпін те пер дуже заклопотаний реорганізацією міністерства. „Биржевыя Відомости“ переказують чутку, що в інших сферах рішили заросити на міністерську посаду Самарина, Гучкова й одного літератора, видавця великої газети.

Наказ духовенству. Найсвятіший сводив видав приказ, щоб священники не сміли в своїх проповідях говорити про Думу.

Маніфест про роспуск Думи. Століпін розіслав губернаторам приказ, як мога ширше розповсюдити маніфест про роспуск Думи. Щоб, як каже приказ, кожному селянинові відомо було, про що в маніфесті говориться.

Рада в виборі. Вечірні прилюдні засідання членів роспусчної Думи почалося в 10 година увечері, а скінчилося в 2 години вночі. Коли з'явився Муромцев в залі, зірвався грім оплесків. Муромцев спокійно пройшов на президентське місце.

Після засідання обрано комісію з шести чоловік, які мали скласти відозву. Робота над відозвою забрала три години. Настрій у всіх багаторий, міцний. Багато хто зовсім не спав ту ніч; де-хто спав туг же в залі, долі. У вісім годин ранку знову почали сходяться. Прибули три депутати од кола польського і подали мотивовану заяву про те, що вони співчувають відозві, але підписати її не можуть, бо поперед мусять порадитися з своїми виборцями. Польський народ своїм поведженням не хоче зв'язувати російського народу. Гейден і Стахович одмовилися підписати відозву. Підпи-

сало 170 депутатів. Одмовилось 15 чоловік, між ними Львов і Котляревський. Через годину після того, як її написали, відозву вже розліпили в городі на фінській мові.

Коли депутати од'їздили в Выборгу, мешканці зробили їм демонстрацію. (К. З.)

3 українського життя.

Жіноча фершальська школа. Волинське „земство“ одкриває з осені чотирьох-літні курси фершалок-акusherок. На курси прийматимуть дівчат і удів з 20 до 30 років. Як буде місце, то прийматимуть і з інших губерній. За вчення не треба платити. Вчитимуть фершальським наукам разом з ученням волинської фершальської школи, акушерству ж та жіночим хворобам—окремо. Се—перша сироба волинського земства зробити щось сираві потрібне. (Влас. коресп.)

Землеустроительная комісія. В м. Любечі, горюдянського повіту (в Чернігівщині), зібрався сход, щоб вибрати виборного в „землеустроительную“ комісію. На сході були урядник і стражники. Спершу люди зрештеша були вибрати, але урядник та стражник заходилися вмовляти, і врешті виборного вибрано. Потім люди казали, що вони б не вибрати в тую комісію, так же за те в тюрму посадити можуть; як би це взімку, то байдуже,—хай би садовили. Але ж тепер літо, робити треба, щоб щось на зиму придбати, то в тюрму сидіти не хочеться. Та ще й козаків страшно, бо в маєткові гр. Милорадовичевої 75 козаків сидять та тільки того й дожидають, щоб нагам їхнім робота знайшлася. От через це все любецькі селяне й вибрати того виборного. А сусіди їх редькиві так не хотіли вибрати і не вибрати. (У. З.)

В м. Катеринополі (звенигородського повіту) селяне теж не хотіли вибрати виборного, бо та комісія не од Думи.

В м. Калинівці (винницького повіту) 9 юлія теж був сход, щоб вибрати того виборного. Волосний писарь Присяжнюк навіть по крайньому заговорив, умовляючи селян вибрати виборного та розказуючи їм, що ті комісії,—то велика ласка селянам од уряду, так що вони тільки дякувати за неї мусять. Селяне, все те вислухавши, сказали, що вибрати виборного вони не будуть, що земельну справу може рішити тільки Державна Дума, а переселятися в Сибір чи ще куди можуть, як що бажать, сами міністри з усіма панамі. Писарь ніяк такої відповіді не сподівався і заявив селянам: „Це вас підбурюють, щоб не вибрати, але глядіть, щоб не було вам погано!“

Тепер певне шукатимуть, хто ж саме підбурював. (К. З.)

Стражини. З Лубень пишуть, що цими днями страйкували робітники хлібороби в маєткові поміщика І. М. Леонтовича. Цікаво в цьому страйкові те, що проведено його надзвичайно однодушно. Опівдня одразу всі робітники кинули роботу на тому, на чому робітника той час захопив: везе, наприклад, робітник воду до молотарки; довіз до половини гори, а тут треба кидати роботу; він випрагає і виліває воду з кухви, щоб була не покотилася вниз. Хто віз снопи, хто гнав товар до води,—всі кинули роботу у визначений час. Поденні вимогами, щоб їм побільшено плати. Строкові хоч і не вимагали нічого, але теж кинули роботу, щоб піддержати товаришів.

страшенно, таємниче мовчала; тільки иноді, ніби зітхаючи, вона випускала з себе довгий, тягучий, жалібний свист. Десь далі цьому свистові відповідав хтось теж жалібним, вичим свистом,—і знов усе понуро загорталось у мовчання.

Серце тихо, безнадійно скигло; воля, безсило згорнувшись, як шматок непотрібної вже ганчірки, лежала в самому темному кутку душі й не рухалася; а розум тупо, мляво жував якісь невідладні, дурні думки, що без всякої потреби й ладу зникали, зв'язалися і знов пропадали. І було схоже на те, ніби в мене в голові був не мозок, а щось безформене, тягуче, во яне.

А в цьому водяному, тягучому ворухилися ці думки, схожі до білих, пaskудних червяків. Вони ворухилися там, мляво, огидливо, без ладу й без цілі пересовуючи свої склизькі тільки і дихали якимсь холодом на серце. І нічого не можна було зробити з ними; воля знесилена лежала й не могла було спинити їхнього безглузлого, механічного руху. Ось виринула голова одного і зникла під спяною другого, ось тільки хвіст, ось знов спина. І було страшно від цього.

Серце з страху й холоду плакало, але плакало не слізьми гніву й ненависти, а безнадійно, мляво, як дитина, яка плаче і знає, що з її плачу нічого не вийде. Щоб забавити його, я сів на койді й, повернувшись до жандара, сказав:

— Вас покинули тут, щоб я не втік? Він заворушився й зараз же знов застиг, не відповідаючи.

— Тепер не втіку, не бійтесь...— посміхнувся я.—І сам почув, що моя посмішка була крива й жагана, як посмішка сонця з під брудних, понурих хмар.

Жандар не ворохнувся. Крізь густу напівтемряву камери мені видно було тільки щось незграбне, темне в кутку. А сама довга, вузька камера схожа була на велику домовину, в якій було двоє мертв'яків.

Червяки ворухилися.

— Тепер на мене кайдани начеплять?...—голосно вирвався один з них і, застрашив в темі, зник серед мовчання, наче хтось незримий ковтув його.

Другого ж дні поміщик згодився дати більшу плати, і всі робітники стали на роботу.

В Диканьці поміщик Кочубей нахвалявся, що коли робітники не стануть на роботу, то він припинить геть чисту всю роботу і в економії, і на заводі. Люди перелякались, що вони зовсім без заробітку зостануться то й стали робити за далеко меншу плати. Віде-губернатор Катеринич кілька день жив у Диканьці, а тепер уже виїхав у Полтаву. (Полт.)

Мирова комісія. „Спілка прикащиків у Чернігівщині“ та „Спілка купців“ вибрали собі мирову комісію по три члени од обох спілок. Комісія мусять розглядати справи між прикащиками й хазяїнами-купцями. Цими днями вона розглянула таку справу: робітник з парового млина Мишч вимагав, щоб хазяїн його Гурвич заплатив йому гроші за три місяці роботи—90 карбованців; а Гурвич згожуювався заплатити тільки 45 карб., через те, що не сам він держав на аренді млин, а з товаришем, так і згожуювався заплатити тільки половину. Мирова комісія признала, що Гурвич мусять заплатити всі 90 карбованців. (У. З.)

Про професіональний союз. В газеті „Полтавщина“ надруковано листа од робітника до товаришів і товаришок у Кобеляках. Він радить усім робітникам та робітницям, що працюють у хазяїнських робітнях, об'єднатися в професіональну спілку, як це зроблено вже по інших городах. В Кобеляках досі ще такої спілки нема і чортось те робітникам важе добитися чортось од хазяїнів, ніж там, де такі спілки вже є.

В Житоїрі з 10 юлія на вокзалі що-дня драгуни вчать залізничної справи; вчать, як керувати паровозами, як лагодити колю та вагоні; вчать телеграфної справи,—одно слово всього, що мусять знати ті, що працюють на залізницях. (К. З.)

Арешти. В Полтаві багато людей арештовано. Єсть чутки, що туди прислано з Петербургу агента жандарської поліції, який мусять подбати про те, щоб вилоти з громадянства всіх шкодливих урядові людей.

Чорносотенні прокламації. В тираспольському повіті духовенство роздає людям чорносотенні прокламації, що друкувалися в друкарні одеського військового штаба. У прокламаціях тих повно набіхування на євреїв, на Державну Думу, а надто на пос а од Одеси професора Щепкина. Люди написали були про це послові Ковалевському, щоб зроблено про ці прокламації запитання.

В Тирасполі прислано було про офіційально папері чорносотенні прокламації, щоб роздавати їх салдатам. (Пр. К.)

В Чернасах і в Городищі вороскалювано наказ губернатора про те, що робітники-хлібороби не мають права робити змови (стачки), себ-то змовлятися кидати роботу. (К. З.)

З Бахмуту телеграфують, що селяне в Камішоватській волості постановили вимагати од поміщиків, щоб наплатили їм земаю за ціну од двох до чотирьох карбованців. (К. З.)

Нозанів послано в село Олішівку (у Чернігівщині), а в Красівську виїхав козельський справник. (У. З.)

Заборонено газети: в Ромні „Свободное Слово“, в Харькові „Наканун“.

Українці-робітники в Швеції. Українці з Галичини, шукаючи заробітку, подалися аж до Швеції. Тепер газета

че чорніли вуста й ямки очей. Він держав на поставлений між колінами шаблі складені руки й не рушався.

— Що ж ви мовчите? Я ж до вас говорю...—сказав я, одхилившись і дивлячися на його зрощі. Він навіть голови не одернув і дивився мені у живіт.

Навкруги все гнітуче мовчало, ніби напружено сочило за нами й здавалося, що ця недвизна, чудна постать схопила і держить всі згукки, лишаючи мене в мовчазній, в повній затаєного страху порожнечі.

Мені чогось стало якось не по собі.

— Що вам заціпило, чи що?—нетвердим голосом промовив я, і якось чудно й страшно стало після цих коротких, хрипких згуків від цієї постаті і мовчання дзвіникого. Він не повернувся. Я одійшов до койки, ліг і вмент, як підризаний, заснув. Вранці, прокинувшись і побачивши в кутку постать, я почув, як мене щось штовхнуло в голову й серце. Руки мені були розв'язані. І я вмент згадав усе і разом з цим згадав, що я ж повинен тепер, як мога свідче сповістити в городі свою жінку про „провал“, бо інакше „провалиться“ ціла організація.

І напружено думаючи, хвилюючись, не уважаючи навіть на жандара, я нетерпляче став чекать часу гулянки.

„Poln. Corresp.“ пише, що їм там недобре жити: поводяться там з їми недобре, квартири вони мають погані, а життя коштує дуже дорого. (Діло)

— Од Чернігова до Козельця і назад тепер ходить автомобіль і возить людей за гроші. Всю дорогу він проїздить за три години. (У. З.)

Маніфест у провінції.

Звістка про роспуск Думи страшенно вразила всіх жителів Житомира. Всі кинулися купувати телеграми „Воляни“, в надії, що звістка та брехлива. Але й з телеграм довідалися про страшну правду. Настрій вовсіх пригнічений. Жваво заворушилося лише привідці „патріотического общества“, що страшенно зрадили звістці. Однак, серед самого „общества“ знайшлися члени, що запротестували проти чорносотенних промов сих привідців і „зірвали“ патріотичний мітинг. Отак, навіть де-які „патріоти“ обурилися проти розгону Думи. Що ж до не „істинно-руських“ людей, то всі вони у великому смутку чекають дальших подій, не знаючи поки що, до чого братись. Селяне, яких у той самий день було чимало у городі на ярмарку, теж здебільшого з обуренням віднеслися до сучної звістки. Були, правда, такі голоси, що Дума, мовсяма того заробила, але таких голосів не багато, та й ті походять тільки од того, що волинські селяне погано думають про своїх послів, а ч-рез те менше свідомі селяне погано гадають і про всю Думу. Колюб не се, то зашевно й самий приголошнений волинський селянин не казав би про розгон Думи, що „так, мовляв, і треба“. (М. Х.)

Музей В. Тарновського в Чернігові.

Чернігівське губернське земство заправляе музеєм, що одписав йому небижчик В. Тарновський. Музей так і називається „Музей українських древностей В. В. Тарновського“. В музею зберігаються усякі речі, які тільки дотикаються минулого життя України, її природи та побугу людей українських. В музею єсть збірки знайдених по всій Україні речей з часів доісторичних, Київського князівства та Гетьманщини, збірка стар-зних документів, книжок, портретів, автографів (власноручного писання) історичних осіб та письменників, (наприклад, рукописи Шевченка, Куліша), збірка усяких малюнків та книжок,—які іпшень дотрокуються природи української, літератури, історії та народного життя. Музей уміщено у власному дуже гарному будинку в Чернігові, на Смоленській улиці; одчиняний він що-дня, крім понеділків та великих свят, від 11 до 3, а в неділю од 12 до 4. За те, щоб оглянути музей, нічого не платиться. Поруч з музеєм єсть ще й кабінет для праці; одчиняний він тоді, як і музей, а крім того—у вівторок та в середу з 6 й до 10 вечора. Приймаються для музею дарунки речей та книжок, підхожих до його завдань. Музею заправляе хранитель його, він же дає, які треба кому, пояснення та справки.

Чернігівська губерньска земська управа, пеклужуючи про те, щоб музей був як найповніший, звертається з ласкавим проханням до усіх інституцій та осіб, які мають собі такі саме цілі та спочувають культурним завданням музею. Усяка допомога,—чи то буде прислане власне видання, чи книжка яка, чи відбітка статі, заміт-

ки, вирізка з часописів, знімок, малюнок чи замітка про них, усе те буде прийнято управою та музеєм з ширюю подякою.

В. Д.

У Києві.

Український спентакль. В неділю, 16 липня, в Лук'янівському народньому театрі виставлятиметься історична драма М. Старицького—„Мазепа“. П'єсу виставлятиме гурт-ок артистів під зарядком Л. Свірговського. Початок у 8 з пол. год. ввечері.

Зо всіх „Мазеп“ (зких досить багато в українському і російському драматичному письменстві)—п'єса Старицького найкраща, через те що в їй Мазепу та Кочубея введено в справжньому історичному освітленню.

Карательний поїзд. На ст. „Київ I“ стоїть готовий „карательний“ поїзд з 32 вагонів. Поїзд кожду хвилину може виїхати на ту станцію, де-б виник страйк або якісь розрухи.

Арешти. Сими днями арештовано в с. Козичинці, київського повіту, 19 селян за те, що приймали участь в страйку, а 2-х селян за те, що вони не хотіли йти під арешт, стражники застрелили. В г. Глухові, чернігівської губернії, арештовано одного єврея; і студента Гінзбурга, за те що вели агітацію в казармах серед салдатів.

Заходи земства. 6 юлія на засіданню київського губ-рської земської управи постановлено одправити в м. Тальне, уманського повіту, з звенигородського, каневського, черкаського, чигиринського, липовецького і тарасанського повітів, по одному грамотному чоловікові для практичної науки як закряпляти піски та яри. Робота почнеться з 15 юлія. Кожному селянинові земство назначило 20 карб. на місяць і проїзд туди і назад. Завідувати роботами селян буде таксотор Тумін.

Пошест віспи. В с. Багві, канівського повіту, появилася на людях пошест натуральної віспи.

Вибори нового городского голови. Київське губернське по городовских справах присутствіе затвердило вибори нових гласних на другі 4 роки з 1906—1910 рік.

18 юлія в городской думі відбудуться вибори нового городского голови.

Церковна процесія. 15 юлія, в день св. Володимира, після молебну, зо всіх київських церков і монастирів піде церковна процесія до пам'ятника Володимира, що стоїть над рікою.

Вбивство. Вночі проти 12 юлія, на Глубчицькій вулиці невідомі за чини смертельно поранили ножами в груди двох братів: Володимира і Андрі Горкушєнків.

Збори земського комітету. В останніх числах августу в Києві відбудуться чергові збори київського губерньського земського комітету.

Зоря для стражників. З київської городской поліції послано у Звенигородку зброю для стражників: 63 рушниц і 3150 патронів.

Наказ. Київський губернатор видав наказ поліції про те, щоб приймалися всякі засоби для боротьби з росповсюдженням чорносотенної літератури.

Суду і справи. 17 юлія в київському военно окружном суді буде розбиратись справа крестьянина Кузьми Шведченка, якого обвинувачують в агітації с-ред салдатів.

20 юлія в военному суді буде розбиратись справа міщанина Вула за

Але настав час і вже минула одна година гулянки, друга, третя... Мені вже чуть, як ведуть останнього товариша мого коридору в камеру, як вертаються конвойні жандари й хода їхня наближається до моєї камери.

Я схопив картуза й хвилюючись підійшов до дверей. Жандар в кутку тільки пильно дивився на мене. Але жандари в коридорі пройшли повз мою камеру, десь грюкнули двері, й хода їхня затихла.

— Що за свистівто!—скрикнув я.— А мене гулять?

Жандар мовчав і дивився на вікно. — Чого ж мене не ведуть гулять? — повернувся я до його.—Ви! Підіть доложіть, що я требаю гулянки...

Він ніби не чув.

— Та чуєте ви! Жандар! Ви повинні слухать, що вам говорять арештовані... Підіть зараз же доложіть, щоб мене вели на гулянку... Я не могу цілий день сидіть в цій домовині...

Ні слова, ні руху з кутка. Мені знов, як і вчора, стало якось неприємно й моторошно. Я глянув на його. Ні, це не ідіотське було лице. З сірими розумними очима під темними бровами, з рівним твердим носом, з темними уніз вусами, воно було гарне, дуже і цілком розумне. І проняте воно було якоюсь залізною увагою, якимсь спокійно твердим гонором і

Земляк.

Я сидів уже другий місяць в 39-ій камері одної з російських тюрем і не знав, по якій справі мене арештовано: не знав, чи мене повезуть на Україну, чи куди далі, чи будуть тут держати. Невпевність так мучила мене, що я постановив неодмінно втікти. Се б так і сталося, як би...

Мені зоставалось переплести ще чотирі грати, але одної ночі до мене прожогом, з скаженою злістю ввірвалися жандари, схопили мене, зв'язали й, витрусивши всі мої пакли, шворки й гроші, які я здобув з такими муками і переходував в матрасі з такою жагучою любов'ю,—з глузом і сміхом покинули камеру.

Коли вони вийшли, забравши все, що витрусили, а я немов розчавлений лежав на койці з зв'язаними назад руками; зо мною остався один жандар. Йому принесли табуретку; він мовчки поставив її в самий темний куток і сів. З-за грати, що над дверима, падало жовтеньке світло в камеру й, освітлюючи мою койку, не зачіпало кутків, наче боялося того чоловіка, що сидів в одному з них. Він сидів нерухомо, неначе застиг. Я також лежав на койці й не рушився. Тюрма, мов приглушена всім тим, що так дико, несподівано трапилось зо мною,

страшенно, таємниче мовчала; тільки иноді, ніби зітхаючи, вона випускала з себе довгий, тягучий, жалібний свист. Десь далі цьому свистові відповідав хтось теж жалібним, вичим свистом,—і знов усе понуро загорталось у мовчання.

Серце тихо, безнадійно скигло; воля, безсило згорнувшись, як шматок непотрібної вже ганчірки, лежала в самому темному кутку душі й не рухалася; а розум тупо, мляво жував якісь невідладні, дурні думки, що без всякої потреби й ладу зникали, зв'язалися і знов пропадали. І було схоже на те, ніби в мене в голові був не мозок, а щось безформене, тягуче, во яне.

А в цьому водяному, тягучому ворухилися ці думки, схожі до білих, пaskудних червяків. Вони ворухилися там, мляво, огидливо, без ладу й без цілі пересовуючи свої склизькі тільки і дихали якимсь холодом на серце. І нічого не можна було зробити з ними; воля знесилена лежала й не могла було спинити їхнього безглузлого, механічного руху. Ось виринула голова одного і зникла під спяною другого, ось тільки хвіст, ось знов спина. І було страшно від цього.

Серце з страху й холоду плакало, але плакало не слізьми гніву й ненависти, а безнадійно, мляво, як дитина, яка плаче і знає, що з її плачу ні-

те, що він хотів вбити офіцера Войтенка.

Страйк робітників В м. Вишнів, квітського п'яти, в економії застрійкували робітників, вимагаючи побільшення плати. Арештовано 3 чоловіки і жінку.

Лук'янівський народний театр.

В неділю, 9 липня (юля), артистичний гурток під зарядом д. Свірговського виставляв в Лук'янівському народному театрі п'єсу Ів. Тобілевича (Карпенка-Карого) „Суєту“. Цікава, дуже популярна серед загалу п'єса збирала в театр досить багато публіки, але навряд чи публіка вийшла з театру задоволена виставою: п'єса не зробила того враження, яке вона могла зробити при доброму виконанні.

Артисти, видимо, мало попрацювали над цією п'єсою, не добре вичили свої ролі, не зігралися, а де-хто й не арозумів взятої на себе ролі,—через це й відому п'єсу „Суєту“ було трудно співати... Ще перші три дії минулися нічого, але четверту дію грали, як не можна гірше. Тут найбільше було помітно, що артисти не знають своїх ролів, не знають, як їм поводитися на сцені,—через це вони бігають, метушаться по сцені і вже дуже прислухаються до суфльора. Найгірше провели свої ролі д-ка Іскра-Гуріна (Тетяна) та д-їя Бучацький (Акіла Акілович), які багато дожили праці, щоб зісвувати добре враження од перших трьох дій п'єси. Д-ка Іскра-Гуріна (в сцені з переаляганням) і д. Бучацький (вся роль Акіла Акіловича) так поводитися на сцені, що можна було думати, що вони грають в цирковій або в балагані, а не в народному театрі: бігають, кривляються, кричать, розмахують руками,—спокійно дивитися на їх гру було не можливо... Д. Бучацький в ролі помішника класного наставника був похожий на рижого з цирку, як казав де-хто з публіки.

Загальне враження з спектаклю лишилося паскудне, а галерія дуже радо вітала „камедьянтиків“.

Про гру поодиноких людей слід згадати поперед усього про д. Свірговського, який старанно і не без успіху провів роль Івана, писаря в запасі. Часами гра д. Свірговського нагадувала Саксаганського в дій ролі, але це не була мертва копія, а галановите наслідування.

Дуже добре провела свою роль (Василина) д-ка Вадерик, яка тільки зрідка збавалася а тону в тих місцях, де не дуже знача св-ю роль. Коли вона краще була вивчила роль, то ми певні, вона дала б більше видержаний, цілком бездоганний тип гімназистки-лицькині.

Д-ка Гаєнко виступала в двох ролях—Явдохи та Наталі, і обидві ролі їй не зовсім удалася; особливо не вийшла роль Наталі, яка, видно, їй була не під силу. Багато шкодила грі манера д-ки Гаєнко поводитися на сцені: вона більше слідить за партером та публікою, ніж за сценою та за своєю грою... Ми раділи б діти од'учитися од такої манери, якій не місце в справжньому театрі. Не вдало б їй попрацювати також над вивченням української мови, а то такі слова: „каш“, „ослип“, „з таткой“, „звелькаєш“ та інші—дуже погано вражають слухачів.

Д-д. Гарін-Барвінський (Макар Барвильченко), Гонта (Карло), Барвінський (Михайло), Тополя (Петро), Яворенко (генерал Сорокатисячников) про-

вели свої ролі старанно, хоч і нічим не виділялися...

Д-їя Самійленко (Короленко), видно, перший раз на сцені: він поводився дуже несміло і не знав, як кажуть, „де свої руки дівать“.

Зате д-їя Лисенко (Терешко) уже надміру вільно держав себе на сцені: він крутився по сцені, хапався, кривився і гра його нагадувала скоріше сільських дурників, ніж „кандидата на старшину“. Декламував він, як недолатий учень читає заучені напам'ять вірші, яких він не розуміє,—виходило мало не так, як у Матюші...

П'єса публіці сподобалася і ми раділи б гурткові виставляти й далі такі цікаві п'єси, але над ними треба більше працювати, щоб... не псувати їх. Б. Кв—чний.

Учительські курси в Києві.

Заходами київського земства в Києві організовано педагогічні курси для народних учителів. Земство й коштів дало 130 учителям своєї губернії, крім того вільно допустило учителів з інших губерній. На курси з'їхалося більше 300 учителів з усієї України.

Порядкує на курсах директор народних шкіл київської губернії І. Г. Лубенець, видатний знавець сучасної школи і педагогіки. Російську мову викладає Ц. П. Балталон, захоплюючи курсистів своїми свіжими, повними лекціями. Професор Скорцов читає по школьній гігієні, а професор Сікорський—по педагогічній психології. Відомо, яку вагу сі науки мають для народного учителя; та, на жаль, викладаються вони занадто академічно, та це й лектори говорять тихо для такої аудиторії, так що публіка і не все чує. Лектор по арифметиці д. Гутковський зрідка читає на курсах і поки що заміняє його д. Лубенець. Курси почалися 3 лютого й мають тягтися до 3-го серпня.

З перших-же лекцій і практичних уроків усі курсисти виявили великий інтерес, найбільше ж захоплювалися під час критики практичних уроків. Розбираючи перший урок—вступний урок д. Лубенця, інші учителі настоювали, що картина благословення дітей Ісусом Христом, котра була показана на уроці новичкам, не підходить через релігійну тенденцію, і що нам, українським учителям, треба будити почуття до рідного краю і вшлявати на учеників чимсь іншим—хоч би показувати портрет Т. Г. Шевченка, вестія українського. Вказано було й на те, що більше всього може вплинути на дитину сам учитель, коли він сам покаже, як треба відноситися до мови, до звичаїв, до всього українського.

Коли він прихильно віднесеться до всього рідного дитині, то сам уже й закричить він на-вілюблов до рідного.

Звістка про роспуск Думи сильно врадила учителів, і біль свій вони виявили тим, що зрідка веселитесь. Рада купецького зібрання дала право курсистам 10 липня безплатно послухати симфонічний концерт Булеріана. Учителі постановили: „визказуючи раді купецького зібрання свою подяку за таку прихильність, загальні збори педагогічних курсів знаходять неможливим покористуватись з такої прихильності, через те, що після роспуску Державної Думи ми переживаємо такий тривожний час“.

Телеграми.

С. П. Т. А.

ПЕТЕРБУРГ, 11-го юля. В клубі громадських діячів відбулась сьогодні нарада центру Державної Ради; говорилось про потребу лишити й на літо евакуаційного їх центру; говорено, що треба б було, щоб і під час канікула справочне бюро у клубі не покидало своєї роботи, а в осени могли б початись у клубі засідання партії, щоб приготуватись до слідуючої сесії.

Коло 30 послів Державної Думи (правих) з Стаховичем і гр. Гейденом на чолі зібралось сьогодні в тому самому клубі, щоб скласти свою відозву до народу. В сій відозві послі вмовляють народ спокійно й терпляче чекати, коли збереться нова Дума.

Кілька членів центра Державної Ради з Шинювим і князем Трубецьким на чолі постановили, поки збереться нова Дума, організувати постійний комітет, який має скликати з'їзди для рішення питань, які може виставити політичне життя Росії.

Міністр доріг запитав начальників залізниць—який настрій між служачими. 11-го юля прийшла майже від усіх начальників доріг відповідь, що настрої спокійні; поки що не похоче, щоб готувався страйк.

З приказу міністра доріг сизранським погорільцям дозволено задурихати по сизрансько-виземській, самарсько-златоустовській, рязансько-уральській і московсько-казанській залізницях.

10-го юля бувші послі Державної Думи, коло 200 душ, явились в державну канцелярію в останне узати сутоні; не вважаючи на те, що канцелярія Думи не подала ще жалгих паперів, державна канцелярія, не відмовляючись, видала гроші усім послам; що ж до коштів проїзду в Петербург і додому, то гроші не всі послі одержали ще в початку сесії.

Сьогодні сконфісовано газети „Речь“, „Наша Жизнь“ і „Страна“ за те, що в них надруковано відозву бувших послів до народу.

Що-йно назначений голонним командиром чорноморського флоту адмирал Скридлов сказав заступникам Петербурського телеграфного агентства, що його тяжке становище ще тяжче через критичне становище усієї Росії, котра зараз хвора. Чорне море, яке частина хворої істоти, потрібне гарного догляду,—до чорноморців треба відноситись лагідно. Він каже, що всі сили покладе на те, щоб добитись нормальних відносин із тямия, до к-го його послано.

З приказу градоначальника закрито центральний клуб „Народньої Свободи“ і соціально-політичний клуб.

Рада робітничих депутатів склалась з частини депутатів і заводських комітетів. На вчоранніх зборах раду повідомлено, що бувший соціал-демократичний відділ Державної Думи хоче працювати разом з радою робітничих депутатів; постанову ради держать в тайні.

До присуду судової палати заарештовано газету „Современная Жизнь“.

Военний міністр заборонив військовим оркестрам з 1907-го року грати на бульварах, в садах і театрах. По новому університетському статуту плата за вчення має бути не 25, а 40 карбованців за пів року. Вчитись за-дурно може бути дозволено не більше, як 25 проц. усіх студентів; а ще 25 проц. може бути дозволено платити за вчення тільки по-ловини грошей.

ОДЕСА, 11 юля. Під час розрухів

громади вихопили в саадатів рушницю і кілька разів вистрілили: єврейська самооборона відстрілювалась. З самообороною вбито 2 і ранено 4 душі; перелякани люди, кинувшись тікати, заважали одну жінку і дитину. Сьогодні в 5 годин вечора розрухи почалися знову; на Середній вулиці йде перестрілка між козаками і єврейською самообороною,—є вбиті і ранені; викликано багато санітарів.

ПЕТЕРБУРГ, 12 юля. Сьогодні заборонено на час газети „Страну“ і „Нашу Жизнь“. Скінчилися установчі збори власників; вони постановили боронити приватну власність на землю. Заборонені до судового присуду газети: „Мысль“, „Эхо“, „Голос Труда“, „Крестьянскій Депутат“ і „Съверная Земля“.

Закрито всі районні клуби конст-демократичної партії і групи трудящих. Роджественський клуб конст-демократів і помішкання трудящих трудше, але нічого не знайдено. Запечатано друкарню газети „Наша Жизнь“.

На залізницях пороблено рішучі заходи, щоб запобігти загальному страйку; усі завідуючі відділами щодня сповіщають, хто з служачих не прийшов на службу. Усім начальникам наказано негайно повернутись з одпущів.

3 7-го юля на Неві стоять катери (парові байдаки) і крейсер пограничної стражі, які мають переслідувати пароходи з маніфестантами.

Є чутка, що Самарину й Гучкову пропонують стати міністрами.

Ярославський губернатор каже, що звійстка, буцім то він позашисував усіх соціалістів-революціонерів, соціал-демократів і конст-демократів і прохає повислати ї геть з губернії, хвалівшва.

Вчора ввечері відбулася на приватній квартирі останні збори конст-демократів, бувших послів Думи.

МОСКВА, 11 юля. Вранці хотіли застрайкувати служачі другого товариства конок, форейтори покровського парку городських трамваїв і заводські мительники; заходами поліції страйк сшнено.

Арештовано окружний і місцевий комітет соц-революціонерів, усього 65 душ. Є чутка, що соціал-демократи висловились за те, щоб тепер не робити ніяких страйків.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 11 юля. Прийшов маніфест, виданий 9-го юля, який дає Фінляндії амністію, касує карні й штрафи, до яких присуджено громади або приватних людей за неспірність наказам 2-го юля 1900 року, маніфестові 4-го октябрия 1905 року, закону про некрутський набір 12 декабря 1901 року і наказів про заходи для охорони ладу. Амністію дано утікачам з Фінляндії.

ПЕТЕРБУРГ, 12 юля. Сьогодні йдуть додому 70 душ бувших послів Державної Думи.

В Лівані й Сумах звійстка про роспуск Думи люди стріли досить спокійно.

ОДЕСА, 12 юля. Розрухи, що почалися в 5 годин, зараз же сшнено; підстрелено три душі. На місці розрухів збірється багато людей; тривога в люд'ї не стихає.

РЕВЕЛЬ, 11 юля. На 12 фабриках страйкують з економічних причин коло 9 тисяч робітників.

МОСКВА, 11 юля. У хлібному провулку в домі Трухачова знайдено фабрику бомб. Трухачова арештовано.

На зборах центрального губернського городського комітету конст-демократичної партії постановлено, щоб партія не кидала й далі своєї роботи.

Сими днями в Москві або в Петербурзі має бути загально-російський з'їзд заступників партії.

П'ЯТИГОРСЬК, 11 юля. В П'ятигорську, Ессентуках і Залізноводську з приводу роспуску Думи відбуваються мітинги. В Кисловодську розбито друкарню консервативної газети „Нарьян“.

ВОЛОГИМИР, 11 юля. Багато волонських сходів зривається вибіроти виборних у землеустроїтельній комісії.

СМОЛЕНСК, 11 юля. Трушено секретаря комітету конст-демократичної партії; забрано папери комітету; в городі тихо.

ЯЛТА, 11 юля. Був ураган, що паробив великої шкоди.

КАЗАНЬ, 11 юля. Сконфісовано перше число лівої татарської газети „Полярная Звезда“.

ГРОДНО, 11 юля. В волковиському повіті селянські страйки не стихають, розрухи ніде немає.

ВАРШАВА, 12 юля. Залізничі лінії й правління стережуть саадати; збурення не помітно.

ДМИТРОВСЬК, 12 юля. В економії Любанові бувші Великого Князя Сергія Олександровича, а тепер удільний, селянські розрухи; туди поїхав справник з козаками.

КАТЕРИНОСЛАВ, 12 юля. В губернській тюрмі знайдено підкоп; підкоп опали важкі угодлові арештанти.

КЕРЧ, 12 юля. В таможенного чиновника Пузиревського не знати хто вистрелив аж 7 разів, та жадна куля не влучила. Пузиревський стріляв в злочинців; злочинці втікли.

ЯЛТА, 12 юля. Безробітні подали в городську думу заяву, щоб дума негайно дала безробітним громадську роботу, а поки буде робота, щоб зачала безплатні столови; безробітні хочуть, щоб було заведено комісію з виборних від города й безробітних, яка має рішати діла безробітних.

ГРОДНО, 11 юля. Земельні розрухи у верховицькій волості, брестського повіту, припинено. Віде-губернатор поїхав до Брест-Литовську.

АТКАРСЬК, 11 юля. Пятнадцять дніловських аграрників, яких обвинувачено у грабунку жита у Мельникова, засуджено до трьохмісячного арешту, 25—виарвадено. Трохи не всі вони висіли в тюрмі по шість або по вісім місяців.

СІДЛЕЦЬ, 11 юля. Вночі у Венгрові кинуто бомбу в квартиру фершала Лауфмана, що живе під магістратом. Параненого злочинця Вейзבלата задержано, а другий втік. Злегка поранено двох дітей Лауфмана; будинок пошкоджено.

ПЕТЕРБУРГ, 12 юля. Од партії мирного поновлення випущено відозву, до виборнів, підписану Гейденом, Львовим, Стаховичем. В відозві говориться, що вони коряться волі Царя не тільки по обов'язку підданців, але й по глибокій свідомості, що було б великим злочинством розхитувати Цареву власть в той час, коли Росія переживає стільки розрухів і непераядів. Відозва закликає виборнів спокійно віднеситися до роспуску Думи й боротися проти насильств, які не тільки злочинні тепер, але просто божевільні, бо виключать жорстокі міри уряду, замуненого оберігати цілість держави й спокій громадян; потягнути за собою силу жертв і поведуть знеиславлю Росію до руйни, роспаду й загибелі. Закликаючи виборнів готуватися до нових виборів, автори умовляють їх спокійно критися законамірній волі Царя й прод-вжувати мирну й уперту працю над обробоною потреб, прав і вольностей російського народу.

свідомістю чогось свого, глибокого й непохитного.

— Це значить кара мені? — саркастично й злісно посміхнувся я. — Добре... П'ювають же мені на вас і на ваші гулянки!..

Й я заходив по камері. Люта, душа злість почала шкварчати мені в грудях. Оповідить жінку треба! неодмінно, ціною чого б там не було! Але як? Гулянки не буде, перестукатись або перебалакати з товаришами не можна; Василь вже стукав, але зараз же перестав, мабуть, його піймали, слідкуючи, щоб з мною не було ніяких зносив. Що ж вони думали зробити зо мною?

— Ви! Жандар!.. Чого ж ви мене в темний не садовате?.. Карайте ж!.. Чи вперед у кайдани закуете?.. Чуєте?.. Мене в кайдани закуете?.. Що ж ви мовчите?.. „Не полагається“, по жандарській евангелії, сь політичеськими розговаривать?.. Ух, ви кати! Звірї!..

Очі йому потемнішали й дивились на мене якимсь гострим, похотливим виразом, ніби він милувався з мене.

Я шарпнувся, одійшов і ліг на койку лицем до вікна й потилицею до його.

ти Люби „неадужаю“. Але як?

— Ви!..—круто повернувшись я до жандара і поклав підборіддя на спину ліжка.—Однесіть записку мій жінці.—Шо? Ха-ха-ха!.. Не хочете?.. А вона вам грошей дасть... Вас же за гроші можна з тілом і з душею вашою паскудною купить... Чуєте? Напапу, щоб двадцять рублів дала...!

Він тільки перекинув ногу на ногу й сперся спиною об стіну, не одводячи від мене свого чудного, пильного погляду.

Я знов перевернувся лицем до вікна. Люба не прийде на побачення, бо навмисне сказала жандарам, що виїжає з города. І все одно побачення може бути не раніше, як через тяждень.

А сповістия треба тепер же, зараз! Але ж як, як?!

Я схоплювався з ліжка, бігав по камері, знов лягав і знов бігав. А жандар дивився, смакуючи на мене, й мовчав. І чим далі, то все більш і більш мене дратував і казав його погляд, його мовчання.

— Якого вам чорта треба тут?—зупинявся я коло його, з ненавистю дивлячись в його гарне лице.—Я не хочу, щоб зо мною в камері були всякі жандарські фігури... Мені паскудно дивитись на вас!

Він мовчав і пильно дивився на мене, немов борячись з моїм поглядом.

І так ми довго дивились один одному у вічі, аж поки я, схаменившись, не одривався й з гнівом не одходив до ліжка.

Він не виходив з моєї камери; йому приносили разом з моєю їжею істи й ми обидва мовчки з'їдали все й знов стежили один за одним. Так минуло днів до два.

І було щось страшне, щось дике, містичне у всьому цьому. Я став почувати, що з моїм розумом починає робитись щось непевне, страшне. Перше в довгі нудні часи самотності, в часи журби й любови гратись розумом, любови розважати себе грою думок, які я, напруживши волю, повертав у минуле, звертав у майбутнє, аупиняв, підкидав до неба й знов ходив по вохкій від бруду й сліз землі.

А тепер у мене всі думки ніби приклеювались з одного боку до сеї постаті, а з другого до „як сповістити на волю“. І я ходив по камері, сякувачись не пам'ятати про постать в кутку, не почувати на собі її погляд, і чим більше я силкувався, тим більше я пам'ятав про неї. Потім я раптом здригнувся весь і поспішно починав думати про звійстку на волю, і знов забував, і почував на собі упертий, пильний погляд з кутка. І знов здригнувався, поспішно ходив од дверей до вікна і з мукою, з одчаєм думав.

І були моменти, коли мені враз ставало страшно, аж холодно.

Я уявляв: де-сь далеко-далеко в сивей сонця, в убрания з радощів і сліз, з грюкотом гордів, з піснями гівіу, боротьби, кохання, праці йшло життя а тут, в сій хмурій, темній домовині, панувала півтемь і напружене мовчання, в якому востузилось дві істоти: жандар і я... Жандар і я...

Мені хотілось кричати, бить двері, кликати на поміч... Потім я зиркав у кутки і мене охоплювала дика, несамовита злість.

— Чого вам треба тут?—дріжучи весь, скрикував я,—забійтеся звійдо, бо я... я задую вас!.. Кати!.. Гадї!.. Покличте мені прокурора судової палати... Ідіть доложити, що я требую начальніка тюрми, хай він забере од мене мерзоту цю... Чуєте?!

Він не чув. Тоді я підходив до дверей і починав стукать в них кулаками. Двері були товсті, і згук тут же коло їх і замірав, а в коридорі ніхто й рухом не одзивався.

— О, кати!..—одходив я від дверей і падав на койку. А навкруги було мовчання. І знов я з мукою думав що ось „вони“ може вже в цей вечір будуть ждати мене коло тюрми й їх схоплять. І її, Любу, схоплять. Я й не навишу навіть! О, мука!..

Одного вечора я схопився з койки й крикнув йому:

— Ви! Підіть доложити, що я починаю голодувати! Буду голодати, поки не дасте мені гулянки. Чуєте?!

смерть голодату!

І знов ліг. Жандар не повернувшись. Крізь вікно не сміло, проткну кивала мені з неба зірка, уявлялось небо, широке любе небо, простор, люде, візні люди... В грудях мені так здригнуло, що я ледве не застогнав.

Почалась голодовка. Перші дні я думав, що не вдержу й кинусь на жандара, на його обід і заграю його. Я напружував усі сили душі й пліч дні лежав на койці а цем до вікна, стараючись не слухати його плямкаання, не чути гострого запаху „шей“, що цілий день стояли коло мене, нічого не чути й не думати. А він з якимсь злорадством, навмисне тягнув свій обід, і на лиці йому було написано щось приємне, уперте, торжествуюче.

Але на третій день я байдуже вже дивився на їжу, байдуже слухав його плямкаання і навіть дивувався, як я міг учора так мучитись від цього. Я був увесь якийсь сухий, порожній, з гарячкою, як вогонь, головою. А гулянки мені все таки не дали. Кожного вечора я ждав вистрїлів, криків коло тюрми; кожного вечора я думав, що жандар ось автра вже щось зо мною зроблять, бо не подарують же вони цього всього так собі.

В. Винниченко.

(Далі буде).

В робочих кварталах спокійно. На великому мітингові путилівських робітників, після палких дебатов, уміркованим елементом вдалось одмовити більше гарячих товаришів од загального страйку. Другі мітинги так само спокійні. Більшість робітників рішила чекати. Найкращі говорять, що виступати тепер не варто. Вороже відносяться до економічних страйків, бо вони розбивають тільки сили. Число всіх страйкарів в Петербурзі тепер коло 7,000. Центральний страйковий комітет розіслав по всіх заводах та фабриках повідомлення про потребу утримуватися од політичного страйку; таке ж саме повідомлення залізодорожний союз розіслав по всіх лініях.

Адмирал Рожественський і капітан Кладо знову повертаються на службу по морському міністерству.

Загряннічі телеграми.

ПАРИЖ, 11 юлія. Суд поправителі поліції засудив Олександра Соколова на п'ять років до в'язниці і до штрапу на 500 франків в справі бомбів, що розірвалися у Венсенському лісі. Віктора Соколова та Софію Сперанську суд виправдав, бо не доведено, щоб вони були причетні до цієї справи.

ЛОНДОН, 11 юлія. Після віхалі увечері у Росію, здебільшого прямо в Петербург. Аладін в розмові з журналістами сказав, що зробить все можливе, щоб здержати революційні настроєний люд, бо вважає революцію великим лихом.

ПАРИЖ, 2 юлія. „Des Debats“ бажає, щоб російському урядові вдалось перемогти революцію, яку може викликати відозва послів до народу, яку вони склали у Виборзі. В газеті кажуть, що не можна сумніватися в тому, що нова Дума буде скликана. Поворот до старого ладу—рід фактично-неможливе; одставка Стішинського і Ширинського-Шахматова і назначення головою ради Столипіна свідчать, що уряд не хоче починати реакції.

Бібліографія.

П. Демущий. Водобоязнь (бішенство, сказ, стеклызна). Київ, 1906, 1—14. Ціна 6 коп.

П. Демущького ми досі знали, як відомого музиканта і композитора українського, автора праць: „Ліра і йня мотиви“, „Українські народні пісні в Київщині“, „Збірник народних українських пісень для народних хорів. І десятків“. Тепер зустрічаємо ім'я його і в літературі.

Книжечка його про скаженню, про таку річ, що йому, як лікарю, мусить бути добре знана, по амістуді досить гарна і безперечно корисна: відомості про те, що таке скаження („сказ“), з чого вона береться, як од неї рятуватися та куди за рятунком обертається, треба як найширше на селі розповсюджувати. З цього боку книжечка п. Демущького дуже бажана і цінна. Та разом з тим не можна не пожалкувати, що автор, який так жваво, цікаво викладає про не поетичну річ, як скаження; який, живучи здавна на селі, безперечно дуже добре знає народну мову,—так мало дбає про ту мову і жваво зовсім ненародні вирази, як „споман того виволує ужас“, „вигтер... видбере твар“, „вдичаяний голос“, „розвяти нечововичу сылу“, „оказувати сылу“, „запобожу... страденну душу захыстыты“, „прывычка“, „в тили розвиветься вси сыла тих лывив“ (сыла—по українськомо теж і „множество“), „скажене жывотне“ та багато инш. Не пояснено теж таких слів, як: гншлов (пояснено „внушення“, але треба ще й до „внушення“ пояснення дати), эпнтелій—эпидерма, машпы. Правовис у книжці виявляє нахил до „уміренних реформ“: „в ніде немає, але й і замість її, та і—ніде не видно... Книжку видано гарно, занадто навіть розкішно, через що її ціна вилася аж на 6 коп., а це за книжечку на 14 сторінок таки дороженько.

В. Д.—ий.

Дописи.

Фастів (кв. губ.). З липня на лютейному заводі Ліхмана в м. Фастові застрайкували робітники й потребували, щоб їм робили виплат два рази у місяць—першого й шнадцятого дня, бо до цієї пори їм виплачували тільки раз у місяць. Не вважаючи на те, що робітники вимагали так небагато, усе таки без сварки й погрозу від хазяїв не обійшлося. 7 липня такі погодились, і робочі стали на роботу.

Це перший економічний страйк на заводі Ліхмана.

Село Манюшин, у Чернігівщині. Робітничий рух за-для поліпшення свого економічного становища починає захоплювати селян, а ще більше робітників нашого села. Всіх робітників у

нашому селі буде без малого 300 чоловік, що працюють на місцевих підприємств, лісних складах і залізниці. До недавнього часу робітники працювали по 14—16 годин у день, а плата була така злиденна, що її ледве вистачало на харч; а стоїло тільки якому небудь робітникові попрахати хазяїна уважити на тяжке його становище, то вже його мали за бунтовщика, і проганяли, оставляючи чоловіка без хліба. Але робітники стали приходити до свідомости, заворушилися. Почалися страйк за страйком і всі вони кінчалися добре, виходили на користь для робітників. Поки що робітники своїми страйками добились того, що вже замість 14—16 годин працюють тільки 10 і рідко де 12 годин, а також мають куди більшу платню; наприклад: на залізниці до цієї пори грузчики за нагрузку вагона получали всього 1 карб. 50 коп. і рідко коли 2 карб., а тепер одержують 2 карб. 50 к., а то й 3 карб.

Неспокійно стало і в нашій макошинській економіці графа Мусина-Пушкіна. Для охорони економії од „бунтації“ у с. Макошин прислали 150 козаків, а протє робітники і робітниця страйкували, домагаючись кращої долі. Перш за всіх розпочали страйкувати поденні робітниця—женці, котрі поставили такі вимагання: 1) замість 20 і 30 коп. поденної платні, яку одержували досі, 50 і 60 коп., і 2) не працювати од зорі до зорі, як це велось досі, а щоб було по справедливості встановлено число годин праці. Управитель на побільшення плати згодився, а про зменшення годин роботи відмовив, що він про це побалакає ще з графом. Робітниця на те згодилась і покинула страйкувати.

Після страйку поденних на третій день застрайкували і строкові робітниця, до котрих пристали і поденні робітниця—женці. Всі зібралися на полі коло жита на пораду і прийшли управитель з козаками, а трохи згодом і пристав. Управитель умовляв робітників, щоб вони стали на роботу, але вони заявили ось які вимоги: для поденних—1) побільшення поденної плати до 1 карб., 2) щоб не було ніяких штрафів, не виступували за дощ то що і 3) щоб зараз зменшено було число годин роботи; а для строкових: 1) побільшення строкової плати; 2) зменшення роботи; 3) щоб не було ніяких штрафів; 4) кращі харчі і щоб їх було досить. Крім того робітниця сказали управителю, що коли він не задовольнить всіх їхніх вимагань, то вони не ставуть на роботу, і прохають його видати їм повний розпод. Управитель з приставом і козаками покрутилися та й поїхали собі геть. У той же таки день арештували чотирьох робітників і одправили їх до повітового городу Сосніці. На другий день арештованих робітників випустили; сам граф згодився задовольнити багату з вимагань, і після того частина стала на роботу.

Намієць-Подільський. 5 і 6 липця в окожнім суді розбиралось діло про єврейський погром. Суть діла от яка. Після октябрського маніфесту про „свободу“ серед мішан та інших людей, до яких прищелюється чорносопна агітація, „істинно-руські“ люди стали розпускати безглузді чутки, буцім євреї вибрали собі царя та царючу, і намовляли до єврейського погрому. І справді—19 жовтня почався погром. На щастя, він не дійшов до великих розмірів, а все ж вчинили школи на тисяч 7.

Судили 24 чоловіка. Певна річ, що це не самі головні погромники і організатори, але і серед цих були люди „чисто повише“, напр. гласний думи і фабрикант Крамм.

Свідки досить ясно показували, що в погромі приймало участь і „начальство“.

Оборону взяли на себе адвокати: Орлов, Любінський і Томашевський. Томашевський в своїй промові називав євреїв „кагалом, що сидять на чужій шії, дарюдами“, та прикладав до них й інші „істинно-руські“ слівця, а погромники вийшли у обороня „дорогими Росії людьми, що хотять Росії для руських, а не для всяких болванів“.

Не вважаючи на таке, суд двох засудив в тюрму, чотирьох під арешт, де-яких оправдав, а об однім діло буде розбиратися особно.

Полтава. Полтавці сподіялися, що в цій році через безладя та погроми Іллініського ярмарку зовсім не буде, особливо як городську управу ще й оповістили де-які багачі купці, що вони не прийдуць до нас торговати. 29 й 30-те червня (юнія), на коли ніби призначений був погром, пройшли тихо, бо, правду кажучи, нікого було й громити: євреї на цей час виїхали з міста, і тільки з 1-го липня (юлія) почали вертатись то з Перещепини, то з Біликівки, то з Кременчука, почуваючи, що головного привідцю погромників Кузаба арештовано і в домі Даценка та коло Ворюки знайдені бомби. Ярмарок не розпочинався аж до 5 липня, коли вже стали прибувати бахчиські татаре з сап'яном, а за ними купці з воюною, кожухами, з кінями, з ярославськими полотнами, з серпінкою... 6 липня вони вже розташувалися і почали потроху торговати. Приїхали вже й ганчари, колісники та бондарі. Покупців ще мало.

Кам'янецький повіт. Це до самого останнього часу наш повіт зовсім був спокійним: ніяких мітингів не було, „крамольних“ приговорів у Думу селяне не послали, ніяких спілків не заводили. Правда, під цим поверхнім спокоєм шла невільна робота думки. Селяне цікавилися державною Думою, обмірковували, де можна взяти землі, гомоніли-гомоніли,—але все між собою, по сільські, не збираючись великими гуртами і не звертаючи увагу на начальство. Здавалось, так буде ще довго. Але пани, що заглядали

вперед та вглиб, не довіряли цьому спокоєві й поспішали продати землю поки що по добрій ціні. Селяне з охотою за поміччю хрестяньського банку купували по 285—300 карб. десятину. Це де-кого й зовсім заспокоїло: коли купують—значить, не думають вивертати.

Настали живня. Забілили панські лани і стали жита та пшениці під серп просятися. Послали пани за людьми, даючи звичайну ціну—30 коп. за копу або за одинадцять-тринадцять сніп. Не їдуть селяне. Послали по чужих селах за робітниками: не їдуть. Де в яких селах поприходили було, поговорили, сказали свою ціну за роботу, та й пішли додому.

Між тим поміж селянами, від одного до другого, від села до села, пішла погослова: не їти панам робити, а як їти, то лише за таку плату: жати копу—1 карб., а як за сніп, то тільки за третій; косареві—2 карб., возити—1 карб. По де-яких селах такі приговори понаписували, але значна більшість сіл без усяких приговорів не їде панам робити.

Брак в рухові всякої організації дає можливість панам підводити самих зав'язятих і свідомих людей під кару і втягати в цю боротьбу адміністрацію, а з другого ж боку це дуже шкодить самим бідним безземельним селянам. Не всі люди і не в усіх селах були певні, що справді почнуться страйк, через це в де-яких економіях повиходили були на роботу, особливо з чужих сіл; пришло місцевим прогонити їх, а економії дали знати кому слід, наїхали стражники, козаки, почалися арешти і т. и. Такі чутки їдуть з с. Макова, Вербики, де арештовано до 50 селян, з с. Острочан, де арештовано 19 чоловік. По других місцях управителі, надіючись на темноту і брак організації, поїдували людей, які від імені усього села понаписували приговори, що будуть жати за 8-й сніп. Але ці підкулені, склавши приговори і почавши жати (до них поприставали де-хто з бідних), пожали лишень до полудня, а далі більшість з них кинули. Женців було не більш, як 15—20 чоловік. Для величезних ланів п. Хілкової ці кілька чоловік нічого не поможуть.

Але можна думати, що скоро страйк вірнуть ті, для котрих він найбільше міг би допомогти—голова-безземельні. Для цієї готи найбільш шкодить ця неорганізованість страйку. В звичайні часи вони найбільше заробляли під час живня, заминаючи собі кілька кіп, щоб так-сяк перебити зиму. Організовані комітети з касами могли б допомогти їм. А тепер вони бояться лишитися без заробітку і як з них вийдуть штрейкбрехері, то не буде нічого дивного: нудна завсігда була луччим помагачем для капіталістів.

Відповіді редакції.

Львів. „Соніальський Базар“. Бунтирник. Не таку, як перша, ні друга, а таку, як держить спільць (на малюнку), набути можна у Києві у Г. Пидрижешка.

БІРЖА.

Table with 3 columns: Description, Price, and Unit. Includes entries for Dzerzhavna rent, various bank shares, and commodities like oil and flour.

Залізничні Поїзди.

Table with 4 columns: Direction, Departure, Arrival, and Station. Lists train schedules for various routes like Kyiv to Lviv, Kyiv to Odessa, etc.

Table with 3 columns: Station Name, Class, and Price. Lists prices for various train routes and classes.

Advertisement for a printing house: ДРУКАРНЯ, ЛІТОГРАФІЯ й ПЕРЕПЛЕТНЯ. Includes contact info and a list of services.

Advertisement for Polyphone records: Последня новость—часы „ПОЛИФОНЪ“. Promotes musical records.

Advertisement for Ukrainian Vistnik magazine: Український Вѣстникъ. Details subscription and content.

Advertisement for Kievskaya Starina book series: „Кіевской Старины“. Lists various historical and literary titles.

Advertisement for Lanchozki (Lanchozki) by Klyavdiy Roginsky: ЛАНЦЮЖКИ. Promotes a collection of stories.